

Ziekten en plagen in 2004

De mate waarin suikerbieten worden belaagd door verschillende ziekten en plagen, verschilt van perceel tot perceel en van jaar tot jaar. Dit jaar zorgen vrijlevende aaltjes, aardappelopslag en schieters voor de grootste problemen.

Gele necrose zorgt in Zeeland en in het westen van West-Brabant voor tegenvallende opbrengsten. Het IRS onderzoekt of sommige (bietencysteaaaltjesresistente) rassen minder gevoelig zijn.

Rhizoctonia

Het voorjaar was relatief koel. De problemen met wortelbrand, veroorzaakt door rhizoctonia,

waren daardoor gering. Ook in de zomer bleven problemen door rhizoctonia uit. Toch vraagt de bodemschimmel aandacht. Dit jaar zijn er wederom enkele gevallen met zware rhizoctonia-rot, zelfs in rhizoctoniareistente rassen. Dat is vooral te wijten aan een slechte bodemstructuur of aan een rotatie die de kans op rhizoctonia vergroot (bieten na vijf jaar maïs en/of grasland). Beheersing van rhizoctonia begint met een goede bodemstructuur, een gezond bouwplan en een juiste rassenkeuze.

Gele necrose

Gele necrose kenmerkt zich door een vergeling tussen de nerven, het (deels) afsterven van het blad en een laag suikergehalte. De schade kan behoorlijk oplopen. Waarschijnlijk is een schimmel verantwoordelijk voor de symptomen. Gele necrose komt vooral voor op percelen met een zware bietencysteaaaltjesbesmetting. De aaltjes zijn niet verantwoordelijk voor de symptomen, maar maken het de schimmel gemakkelijk de plant binnen te dringen. Beperken van opbrengstverliezen begint bij aaltjesbestrijding.

Bietencysteaaaltjes

Het warme en droge jaar 2003 zorgde voor een toename van de bietencysteaaaltjesbesmetting onder de waardgewassen. De zomer van 2004 was warm met voldoende regen. Ondanks het koele voorjaar werden er toch al vrij vroeg cysten op de bietenwortels gevonden. Bemonster percelen regelmatig op (bietencyste) aaltjes en stem eventuele maatregelen af op de uitslag van het grondonderzoek.

Wortelverbruining en vrijlevende aaltjes

Afgelopen voorjaar was er sprake van gewassen die zich onregelmatig ontwikkelden. Door verbruining en vroeg afsterven van de wortels groeiden de bieten traag. De oorzaken bleken divers. Veelal waren vrijlevende aaltjes de boosdoeners. Daarnaast werden wortelknobbel aaltjes en bietencysteaaaltjes gevonden. In een enkel geval was er sprake van een slechte structuur of een te lage pH. Dergelijke problemen in de bieten zijn te voorkomen door regelmatig een aaltjesmonster te nemen en de rotatie op de aaltjesbesmetting af te stemmen. Granen en grassen stimuleren bijvoorbeeld vrijlevende aaltjes. Hoe u met aaltjes om kunt gaan vindt u op www.digitaal.nl.

Insecten

Insecten veroorzaakten dit jaar weinig problemen. Bietenkevertjes en aard-

De zomer van 2004 had een warm en droog begin. De ontwikkeling van bijvoorbeeld cercospora kwam daardoor veel trager op gang dan in andere jaren. Tot eind augustus gingen waarschuwingen uit naar telers in Limburg, Oost-Brabant, Gelderland, Overijssel, Drenthe en telers op de lichte gronden in Groningen. Doordat cercospora zich laat ontwikkelde, konden de meeste telers volstaan met één bespuiting. Een aantal telers nam, op advies van hun middenleverancier, bestrijdingsmaatregelen voordat ze een waarschuwing van de cercosporawaarschuwingsdienst hadden ontvangen. Ze maakten daarvoor onnodig kosten.

De omstandigheden voor de schimmelziekten meeldauw en roest waren deze zomer gunstiger dan andere jaren. Roest treedt vooral op bij natte omstandigheden. Meeldauw ontwikkelt zich vooral onder wisselende weersomstandigheden en op sommige rhizoctonia- en bietencysteaaaltjesresistente rassen. Van ramularia was dit jaar nauwelijks sprake.

Meerdere problemen op een perceel komen regelmatig voor. Hier een combinatie van vrijlevende aaltjes en rhizoctonia.

Een zich onregelmatig ontwikkelend gewas door vrijlevende aaltjes.

vlooiën werden afdoende bestreden door Gaucho. In de loop van de zomer kwamen rupsen voor, maar nergens in aantallen die een bestrijding noodzakelijk maakten. Wel was er meer sprake van wantsenaantastingen. Schade aan het gewas zal dit niet veroorzaakt hebben.

Schieters

Voor sommige telers zijn de schieters in enkele rhizoctoniaresistente rassen een ware plaag. Het is bekend dat de rhizoctoniaresistente rassen een grotere schietergevoeligheid hebben dan andere rassen. Deze gevoeligheid komt echter niet altijd tot uiting en treedt ook niet elk jaar op. De voorspelbaarheid ervan is daarom erg moeilijk.

Een aantoonbaar verband tussen het aantal schieters en de zaaidatum is er niet. Bij rhizoctoniarassen is het, meer

dan bij de andere rassen, noodzakelijk dat de opkomst vlot kan verlopen. Een vertraagde opkomst door bijvoorbeeld dieper zaaien of een trage opkomst door een korst op klei- en zavelgrond, veroorzaakt vernalisatie tijdens de opkomst. Dat induceert de schietervorming. Warm weer in mei en juni kan dit proces enigszins omkeren. Zorg dus voor een vlotte opkomst.

Aardappelopslag belangrijkste onkruid

De onkruidbestrijding verliep in 2004 vrij goed tot zeer goed. Het grootste probleem was wederom de aardappelopslag. Steeds meer telers kiezen voor de meest effectieve vorm van bestrijden: het toepassen van glyfosaat met speciale apparatuur. Alle andere maatregelen zijn duur en (wederom) niet afdoende gebleken. PPO-agv heeft ook in andere

gewassen dan suikerbieten geen middelen gevonden die perspectief bieden voor een eenvoudige en goedkope manier van bestrijden.

Gezond bouwplan essentieel

Beperking van ziekten en plagen begint bij een gezond bouwplan. Vruchtwisseling is essentieel om de schade door bodemziekten en -plagen te beperken. Bladrammenas bestrijdt bietencysteaaaltjes, rhizoctonia en daarnaast nog een aantal bodemziekten. Ook is bladrammenas een slechte waardplant voor vrijlevende aaltjes. Bestrijdende effecten door bladrammenas zijn het grootst bij een groene braak.

Hans Schneider en Jan Wevers

Afgemaaide schieters op Texel (foto M.J. Vries).

Impressie van één van de drie demonstraties van aardappelopslagbestrijding in 2004.